

INTERNATIONAL REGIONAL DEVELOPMENT CONFERENCE

PROCEEDING BOOK

21-23 SEPTEMBER 2017
TUNCELİ / TURKEY

4TH INTERNATIONAL REGIONAL DEVELOPMENT CONFERENCE

PROCEEDING BOOK

21-23 SEPTEMBER 2017

TUNCELİ / TURKEY

ORGANIZERS

MUNZUR UNIVERSITY

FIRAT DEVELOPMENT AGENCY

Editor

Asst. Prof. Dr. Ekrem AKBULUT

i

Prepare for Printing

Res. Asst. Faruk SERİN

Asst. Prof. Dr. Muhammet GÜL

First Edition - 2017

© International Regional Development Conference

Publisher

Firat Development Agency

Malatya / Turkey

www.fka.gov.tr

ISBN: 978-605-67754-0-6

WELCOME TO IRDC'17!

The assessment of regional development practices about developments in the field of sustainable development; to which extent we comply with these developments and determination of actions to be taken for a healthier development in order to contribute to our region and our country's development have been gradually gaining more importance. The International Regional Development Conference held every two years in the TRB1 Region of the Fırat Development Agency (Bingöl, Elazığ, Malatya and Tunceli) contributes to the exchange of ideas and the establishment of a road map by bringing scientists, practitioners and researchers out of the universities together in the field of regional development. For this purpose, the first of our conference was held in Malatya in 2011, the second in Elazığ in 2013, the third in Bingöl in 2015, and the fourth of our conference will be held in Tunceli in cooperation with Munzur University and Fırat Development Agency.

In this context, we are pleased to invite you to this 4th International Regional Development Conference in Tunceli on the 21-23th of September, 2017.

CONFERENCE CHAIRS

Asst. Prof. Dr. Ekrem AKBULUT

Munzur University

Technology Transfer Office

Coordinator

Mesut ÖZTOP

General Secretary of Firat

Development Agency

Conference Honorary Chairs

Tuncay SONEL

Tunceli Governor

Prof. Dr. Ubeyde İPEK

Munzur University Rector

Executive Committee

Chairman

Asst. Prof. Dr. Ekrem AKBULUT

Munzur University, Coordinator of Technology Transfer Office

Members of Executive Committee

Abdullah ŞAHİN	Lecturer	Munzur University
Arzu AYTEKİN	Asst. Prof. Dr.	Munzur University
Aygün KILIÇ	Asst. Prof. Dr.	Munzur University
Bayram GÜNEŞ	Ast. Prof. Dr.	Munzur University
Bilgin ZENGİN	Ast. Prof. Dr.	Munzur University
Bülent KAR	Asst. Prof. Dr.	Munzur University
Eray Utku ÖZEK	Expert	Firat Development Agency
Erkan ÇELİK	Asst. Prof. Dr.	Munzur University
Faruk SERİN	Research Assistant	Munzur University
Ferit AK	Asst. Prof. Dr.	Munzur University
Gülçin BEKER AKBULUT	Asst. Prof. Dr.	Munzur University
Gülderen Kurt KAYA	Asst. Prof. Dr.	Munzur University
Muhammet GÜL	Asst. Prof. Dr.	Munzur University
Murat KORUNUR	Asst. Prof. Dr.	Munzur University
Osman SERDAR	Research Assistant	Munzur University
Serkan GÜNDOĞDU	Lecturer	Munzur University
Samet KAYA	Expert	Firat Development Agency
Sevgi TAŞAN	Officer	Munzur University
Sibel KORUNUR	Asst. Prof. Dr.	Munzur University
Süleyman METE	Asst. Prof. Dr.	Munzur University
Şehmus KURTULUŞ	Asst. Prof. Dr.	Munzur University
Tuğba BAYKARA	Lecturer	Munzur University
Tuğba PARLAK AK	Asst. Prof. Dr.	Munzur University
Vural BALIK	Expert	Firat Development Agency
Zülfü Murat DOĞAN	Lecturer	Munzur University
Zülkif YALÇIN	Asst. Prof. Dr.	Munzur University

Science Committee

Chairman

Prof. Dr. Bünyamin AKSAKAL
Munzur University, Faculty of Engineering

Members of Science Committee

Ahmet YATKIN	Fırat University
Ajay Kumar SINGH	Delhi School of Economics
Alev Taşkın GÜMÜŞ	Yıldız Technical University
Ali ÇAĞLAR	Hacettepe University
Ali Fuat GÜNERİ	Yıldız Technical University
Aykut LENGER	Ege University
Bjorn Terje ASHEIM	Lund University
Burak GÜNALP	Hacettepe University
Cem KARAGÖZLÜ	Ege University
Chien-Kuo LEE	National Taiwan University
Christian BJORNSKOV	Aarhus University
Doğan Nadi LEBLEBİCİ	Hacettepe University
Ekrem AKBULUT	Munzur University
Elif Bascavusoglu MOREAU	Cambridge University
Emine TAHSİN	İstanbul University
Ephraim NIMNI	Queen's University Belfast
Ercan UYGUR	Türkiye Ekonomi Kurumu
Erdal YILDIRIM	Munzur University
Erdem IŞIK	Munzur University
Eriç YELDAN	Bilkent University
Erkan ÇELİK	Munzur University
Erkan ERDİL	Ortadoğu Teknik University
Erkan Turan DEMİREL	Fırat University
Erol TAYMAZ	Ortadoğu Teknik University
Ewa GLINSKA	Bialystok University of Technology
Fahrettin YÜKSEL	Munzur University
Fatma ONUR INCE	Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü
Filiz KARTAL	Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü
Fulya BENZER	Munzur University
Grace KIM	Duke University
Gülçin BEKER AKBULUT	Munzur University
Gülen ELMAS ARSLAN	Gazi University
Gülten GÜMÜŞTEKİN	Çanakkale Onsekiz Mart University
Hatice KARAÇAY	Hacettepe University
Helen THEODOROPOULOU	Harokopio University of Athens
Jason S.ENIA	Sam Houston State University
Jose R. Pires MANSO	University of Beira Interior
Kenan PEKER	Fırat University
Kestutis DUOBA	Kauno Technologijos Universitetas
Lale KABADAYI	Ege University
Lütfi ERDEN	Hacettepe University
Mete YILDIZ	Hacettepe University
Muhammet GÜL	Munzur University
Muharrem İNCE	Munzur University

Muhittin ACAR	Hacettepe University
Mustafa DÖRÜCÜ	Munzur University
Muzaffer AŞKIN	Munzur University
Müjde Ker DİNÇER	Ege University
Nadir ÖCAL	Ortadoğu Teknik University
Neşe KUMRAL	Ege University
Nihal TUNCER TERREGROSSA	İstanbul University
Nilgün ONGAN	İstanbul University
Nor'ain Haji OTHMAN	Universiti Teknologi Mara
Numan YILDIRIM	Munzur University
Nuran CIKCIKOĞLU YILDIRIM	Munzur University
Olçay KAPLAN İNCE	Munzur University
Rahmi AYDIN	Munzur University
Rhonda L. CALLAWAY	Sam Houston State University
Robert HUGGINS	Cardiff University
Rosalind JONES	University of Birmingham
Ryan UNDERDOWN	Lamar University
Sadi UZUNOĞLU	Trakya University
Sedat KOLUKISA	Munzur University
Selim CEMALGİL	Munzur University
Serdar SAYAN	TOBB Ekonomi ve Teknoloji University
Shaya'a OTHMAN	Universiti Teknologi Mara
Shigekei YOKOI	Nagoya University
Süleyman YÜKÇÜ	Dokuz Eylül University
Szymon TRUSKOLASKI	Poznan University
Tamara WAGGENER	Sam Houston State University
Teoman PAMUKÇU	Ortadoğu Teknik University
Türker SUSMUŞ	Ege University
Uğur ÖMÜR GÖNÜLŞEN	Hacettepe University
Ülkü ÖZBEY	Munzur University
Vikinta ROSINAITE	American University of Middle East
Vilmante KUMPIKAITE	Kaunas University of Technology
Wojciech PIOTROWICZ	Said Business School
Yahya TAŞGIN	Munzur University
Yaşar UYSAL	Dokuz Eylül University
Zülkif YALÇIN	Munzur University

Session Moderators

Prof. Dr. Alaeddin YALÇINKAYA
Prof. Dr. Ali Yılmaz GÜNDÜZ
Prof. Dr. Asaf VAROL
Prof. Dr. Aydın BÜYÜKSARAÇ
Prof. Dr. Ayten ÖZTÜFEKÇİ ÖNAL
Prof. Dr. Bülent EKER
Prof. Dr. Bülent ŞEN
Prof. Dr. Bünyamin AKSAKAL
Prof. Dr. Ercan UYGUR
Prof. Dr. Fulya BENZER
Prof. Dr. İrfan KALAYCI
Prof. Dr. Kenan PEKER
Prof. Dr. Lutfiye ÖZDEMİR
Prof. Dr. Mustafa DÖRÜCÜ
Prof. Dr. Muzaffer AŞKIN
Prof. Dr. Naim SAĞLAM
Prof. Dr. Rahmi AYDIN
Prof. Dr. Sedat KOLUKISA
Doç. Dr. Sabit MENTEŞE
Doç. Dr. Serpil KURT HABİBOĞLU

CONFERENCE INFO

Conference Venue

Aktuluk campus of Munzur University is compact and all facilities can be reached on foot. The opening session and the keynote talks on Thursday morning and Friday afternoon will take place in the Hall 1. Parallel sessions on Thursday and Friday will take place in the Hall 1, Hall 2, Hall 3, Hall 4 and Hall 5.

Adres / Addresses

Munzur University Technology Transfer Office 62000 Aktuluk, TUNCELİ / TURKEY

Web: www.bolgeselkalkinmakonferansi.org

Phone: +90 428 213 15 01

Faks / Fax: +90 428 213 18 61

FULL TEXT ORAL PRESENTATIONS

The Research on the perceived Causes of School Failure in the Vocational and Technical High Schools: The Sample of the Tunceli City

Mesleki ve Teknik Liselerde Okul Başarısızlığının Algılanan Nedenleri Üzerine Bir Araştırma: Tunceli İli Örneği¹

Kasım TATLILIOĞLU², TUNCELİ RAM³

Abstract- This study was carried out to investigate the causal attributions of success and failure of the students in vocational and technical high schools in Tunceli city in 2016-2017. This research is a study conducted in the type of survey. Each student has been applied a 33 entry “Failure Reasons Survey”. Having been defined the reasons of failure of the students and the reasons of negative effects of school failure, they are listed in the order from the highest to the lowest. When we look at the reasons of failure generally we can see that they arise from “family, teacher, individual himself, lesson contents, the methods of learning-teaching and environmental factors”. The reason for failure of a school mostly occurs because of the teachers and parents’ wrong approaches who have traditional understanding and as a result it brings about lots of problems. Parent involvement is one of the most significant determinants that affects the students’ school success. It was found that family factor affected on the success of students at school; while the success of school of those who had some family problems was lower than those who did not any family problems, but supported by their families. The barriers either stemmed from parents or schools should be overcome in order to provide school success. School failure is defined as the gap between the real ability and school success of the student. There are various reasons affecting school failure. School failure results not only from the individual himself but also from his family, school and other environmental factors. People are borne with different characteristics. These different characteristics constitute individual differences. Thus, it can be inferred that individuals can neither think nor learn in the same way. Negative behaviors of students have identical effects on both their and others’ learning in educational process that is a social obstacle in learning environment. This is one of the most important external parameter affecting to reach defined objectives of the instruction. So, it is crucial to determine the negative and positive behaviors of students with the reasons and other relevant clarifying their underachievement. Effective school is a contemporary and student centered education organization which has realized the education demands of individual and society in the highest level. Educational process and medium are important dimensions of effective school.

Key words: School achievement, failure, unsuccessful student, fear of success, reasons of unsuccess. Vocational and Technical High School, Tunceli.

Özet- Bu çalışma, 2016-2017 yılında, Tunceli il merkezinde mesleki ve teknik liselerde öğrenim görmekte olan öğrencilerin başarı ve başarısızlık durumlarını attettikleri nedensel yüklemeleri araştırmak amacıyla yapılmıştır. Bu araştırma, tarama türünde gerçekleştirilen bir çalışmadır. Öğrencilerin her birine 33 maddelik “Başarısızlık Nedenleri Anketi” uygulanmıştır. Öğrencilerin başarısızlık nedenleri belirlenerek, okul başarılarını olumsuz etkileyen nedenler tespit edilmiş olup, en yüksekte en düşüğe doğru sıralanmıştır. Başarısızlık nedenlerine genel olarak baktığımızda, “aileden, öğretmenden, bireyin kendisinden, ders içeriklerinden, öğrenme-öğretme yöntemlerinden ve çevresel faktörlerden” kaynaklandığı görülmektedir. Okul başarısızlığına en fazla geleneksel

¹ Bu çalışmanın istatistiksel verileri, Tunceli RAM’ın (Rehberlik ve Araştırma Merkezi) koordinasyonunda 2016-2017 eğitim-öğretim yılında, Tunceli il merkezindeki Anadolu Mesleki ve Teknik Liselerinde uygulanan “Başarısızlık Nedenleri Anketi” sonuçlarından elde edilmiştir.

² Yrd. Doç. Dr., Bingöl Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümü, kasimtatli@hotmail.com

³ Tunceli Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü

anlayışa sahip öğretmen ve ebeveynlerin yanlış yaklaşımları neden olmakta ve sonuçta birçok soruna yol açabilmektedir. Aile katılımı, öğrencilerin okul başarısına etki eden en önemli etmenlerden biridir. Ailenin çocuğun okul başarısını etkilediği; ailevi sorunları olan öğrencilerin okul başarılarının, ailevi bir sorunu olmayan ve ailesinden destek gören öğrencilerin okul başarılarından daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır. Okul başarısını sağlayabilmek için okuldan veya ailelerden kaynaklanan bu sıkıntıların ortadan kaldırılması gerekmektedir. Okul başarısızlığı, öğrencinin gerçek yeteneği ile okul başarısı arasında görülen farklılık olarak tanımlanmaktadır. Okul başarısını etkileyen değişik faktörler vardır. Okul başarısızlığı, bireyin kendisinden kaynaklanabileceği gibi, ailesinden, okulundan ve diğer çevresel faktörlerden de kaynaklanabilmektedir. İnsanlar birbirlerinden farklı özelliklere sahip olarak dünyaya gelmektedirler. Bu farklı özellikler bireysel farkları oluşturmaktadır. Sonuçta, bireyler aynı şekilde düşünüp aynı şekilde öğrenememektedirler. Öğrenenin, öğrenme ortamında olumsuz davranışlarda bulunması hem kendisinin hem de başkalarının öğrenmesini olumsuz etkilemekte, öğrenme ortamında olumlu sosyal etkileşimi engellemektedir. Bu da istendik davranış oluşturma sürecinde öğretim sürecini etkileyen önemli dışsal değişkenlerden biri olarak ortaya çıkmaktadır. Böylece, öğrencilerin olumlu olumsuz davranışları belirlenerek başarısızlık olgusunun tanımlanması ve bağlı olduğu kaynaklarının saptanması önemli yer tutmaktadır. Etkili okul, birey ve toplumun eğitim-öğretim isteklerini en üst düzeyde gerçekleştiren öğrenci merkezli çağdaş bir eğitim-öğretim kurumudur. Eğitim-öğretim süreci ve ortamı boyutları etkili okulun önemli boyutlarından. Eğitim-öğretim ise planlı ve amaçlı sosyal bir girişimdir.

Anahtar Kelimeler: Okul başarısı, başarısızlık, başarısız öğrenci, başarı korkusu, başarısızlık nedeni, Mesleki ve Teknik Lise, Tunceli.

GİRİŞ

Başarı, “*istenilen bir sonuca ulaşma yönünde bir ilerlemedir*”. Okul başarısı, “*öğrencinin bulunduğu okul, sınıf ve derse göre belirlenmiş sonuçlara ulaşmada göstermiş olduğu ilerlemedir*”. Akademik başarısızlık ise, “*öğrencinin gözlemlenen performansı ile tahmin edilen performansı arasındaki farklılık*” olarak tanımlanabilir Okul döneminde çocuk yepyeni bir yaşama başlar ve farklı tavırlar geliştirme ihtiyacındadır. Başarı kavramının akademik başarı ile sınıflandırılmayacağı, bilgi ve beceri gibi bilişsel davranışlar kadar, ilgiler kişilik özellikleri ve tutumlar gibi bilişsel olmayan davranışları da içerdiği görülmektedir. Bilişsel, fiziksel ve duygusal olgunluk açısından yetersizlik başarısızlıkta önemli bir etkidir (Oğuzkan, 1981; Yavuzer, 1983; Başaran, 1993; Sorgun, RAM, 2006:1-2). Öğretim ortamının değişmez ve vazgeçilmez unsurlarından biri öğrencilerdir. Öğretimin etkin olarak gerçekleştirilmesi ve yönetimi sürecinde, öğrenen kaynaklı bir takım etkenlerin varlığının da dikkate alınması gereken önemli bir olgudur (Taşdemir ve Taşdemir, 2010:475).

Başarısızlığın her çocuk için ayrı bir nedeni vardır. Çocuğun başarısızlığının nedenini iyi analiz etmek gerekir. Çocuk veya genç belki öğretmenlerden öğ almak için çalışmıyordur. Yahut anne babanın kendisini azarlamasından, aşağılanmasından, aşırı eleştirmesinden, bilinç dışı bir tepki ile ders çalışmayarak tepki vermekte böylece intikam almaktadır. Aile geçimsizlikleri, yoksulluk, kardeş, arkadaş ilişkileri ve geçimsizlikleri gibi kişisel ve duygusal problemler karşısında çocuğa rehberlik ve psikolojik danışma yardımı sağlamak ve gerekirse ailesi ile işbirliği yapmak öğrencilerin hem okula olan ilgisini artıracak hem de başarısızlığını azaltacaktır. Zihinsel nedenlerde olabilir. İnsan beyninde okuma, yazma, hesaplama ayrı ayrı çalışmaktadır. Bazı özel öğrenme güçlüklerinde çocuk zeki olduğu halde bilgileri beynine işleyemez. Tek sorun erken yaşlarda fark edilmesidir. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu (DEHB) olan çocukların bazıları zeki olduğu halde ders çalışamaz kitap başında oturamaz, kafa yoran işlerden çabuk sıkılır, aceleci ve sabırsızdır, sınıfta kıpır kıpırdır dersi kaynatır (Binbaşıoğlu, 1992; Deniz, 2007; Deniz, 2010).

Eğitim süreci içerisinde rehberlik hizmetlerinden beklenen en önemli işlev, öğrencilerin ilgi, eğilim ve yetenekleri doğrultusunda, aynı zamanda ülkenin ihtiyaç ve koşulları da dikkate alınarak, üst öğrenime ve iş alanlarına yönlendirilmesi doğrultusunda yardımcı olmaktır. Günümüzün modern eğitim anlayışı öğrencilerin yalnızca bilişsel gelişimine yönelik olmayıp, onların bedensel, duygusal, sosyal ve kişilik

gelişimini de hedeflemektedir. Bir insanın toplum yaşamında işlevlerini gereğince yerine getirebilmesi, başarılı ve mutlu bir yaşam sürdürebilmesi ancak sağlıklı bir kişilik gelişimi ile olanaklıdır.

ÇALIŞMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı, Tunceli il merkezinde bulunan Anadolu Meslek ve Teknik Liselerinde okul başarısızlığının nedenlerini ortaya koymaktır.

Problem Cümlesi: Bu amaçla; “Öğrenci başarısını etkileyen faktörler nelerdir?” sorusuna cevap aranmıştır.

ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

Öğrencinin Okul Başarısını Etkileyen Faktörler

Başarı güdüsünün oluşmasında çocuğun yaşadığı başarı ve başarısızlıkların önemli bir etkisi vardır. Başarı zevkini tatmış öğrencilerin, başarı güdülerinin de yüksek olması olasıdır. Başarı güdüsü yüksek öğrenciler zor ve uğraştırıcı soruları, alıştırmaları yapmak isterler. Bu davranışları dikkate alarak öğretmenlerin yapmaları gereken şey, öğrencinin davranışına neden olan çevresel etmenlerin neler olabileceğini araştırmaktır (Özkal ve Çetingöz, 2005).

Öğrencilerin okul başarılarını etkileyen faktörleri şöyle sıralayabiliriz:

Aile Ortamı (Sağlıklı ortam, sağlıklı insan)

Öğrencilerin okul başarısına etkileyen okul içi ve okul dışı birçok etkenden söz etmek mümkündür. Okul dışı etkenler söz konusu olduğunda aile, öğrencinin okul başarısı üzerindeki en önemli belirleyenlerden birisidir. Aileler çok yönlü olarak çocuklarının başarı durumlarına etki edebilir (Aslanargun, 2012:120). Ailenin, çocuğun sosyal uyum ve kişilik gelişiminde olduğu kadar, okul başarısı üzerinde de çok büyük rolü olduğu artık yadsınamaz bir gerçektir. Baltaş’a (2001) göre, öğrencilerin başarısını yükseltmek için okul-aile işbirliğinden önce, aileler ile çocukların işbirliği yapılmalıdır.

Milli Eğitim Şuralarında okul-aile ilişkilerinin geliştirilmesi konusunda kararlar alınmasına karşın uygulamaya dönük yeterli kararlılığın gösterilememesi ve ülke genelinde demokratik bir anlayışın yerleşmemesi, okul-aile iletişiminin istenen düzeye ulaşamamasının en önemli nedenleri arasında sayılabilir. 1948 İlköğretim ve 1949 Ortaokul programlarında “okul ile aile arasında sıkı bir işbirliği sağlanması” yeni bir ilke olarak yer almıştır. 18-23 Mart 1957 tarihlerinde toplanan 6. Milli Eğitim Şurasında Halk Eğitimi üzerinde durulmuş, cehaletin tasfiyesi, okuma-yazma oranının yükseltilmesi, toplum kalkınması gibi konular komisyonun gündemini oluşturmuştur (MEB, 1973; 1974). Milli Eğitim Bakanlığının, yeni güncellenen Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliğinin 12. maddesinde rehberlik hizmetlerinde gelişimsel ve koruyucu (önleyici) yaklaşımın esas olduğu belirtilmiştir (T.C. Resmi Gazete, 2001, MEB, 2003; 2006).

Bireysel Faktörler

Başarısızlıkta bireysel farklılıklar öğrencinin zekâ düzeyi, kişilik özellikleri, ilgileri, beklentileri, ihtiyaçları, istekleri, ön bilgileri, duygusal durumu, güdülenmesi, bedensel engeller, dikkat eksikliği, hiperaktivite bozukluğu, psikolojik durumu gibi kişisel özellikleri okul başarı veya başarısızlığının en önemli nedenleri arasında yer almaktadır.

Williams ve Burden (1997) öğrenmeye hümanistik bir yaklaşım bakışını savunurlar. Öğrencinin içsel özüne büyük önem vermek gerektiğini savunurlar. İnsan gelişiminin bireyin düşünceleri, duyguları ve

duyguları ile daha ileri gidebileceğini vurgularlar. Her öğrenme deneyiminin bağlamında görülmesi ve öğrenmenin mümkün olduğunca kişiselleştirilmesi gerçeğini vurgular.

Sınıf ve Okul Ortamı (Okul iklimi)

Sınıf ve okul ortamı sadece fiziki bir ortam olarak düşünülmemelidir. Başarısız öğrenciyi, sınıf içinde aşağılamak ve dışlamak onu hiçbir şekilde başarıya yöneltmez. Tam tersine başarısızlık kaygısının pekişmesini sağlar (Özden, 2004). Ayrıca, okul sağlığı hizmetleri de önemli bir faktördür. (Coşkun ve Bebiş, 2014:16).

Bernier'e (2004) göre, öğrencilerin güçlendirilmesi ve okullarda daha etkin hale getirilmesi şu açılardan önemli kabul edilmektedir:

- Eleştirel düşünceyi geliştirmek,
- Karmaşık ve birbirleriyle ilişki içerisindeki sistemlerin anlaşılmasını sağlamak,
- Etkileşime dayalı bir sınıf ortamı oluşturmak (Akt: Aslanargun, 2012:122).

Eğitim Yöneticisi (Öğrenim lideri, okul müdürü)

Eğitim yöneticisi, okulun varlık nedeninin “öğrencilerin yetişmesini sağlamak” olduğu bilincinde olmalıdır. Günümüzde artık, “öğretim lideri” anlayışı popüler hale gelmiştir.

Öğretmen Faktörü

Öğretmenin, öğrencinin başarı ya da başarısızlığının, çalışma planının ve uygulamasının, ulaşılmak istenen amacın standardına uygunluğu ile ilgili olduğuna dikkat çekebilir. Öğretmenler, sınıflarındaki bütün öğrencilerin davranışlarının farklı olduğunu bilincinde olmalıdır. Öğrencilerin çoğu, sınıftaki değerleri alırlar ve kendini kontrol ve olgunluğu sergileyebilirler. Ne yazık ki, bu davranışlar, dersin işlenişini aksatan olumsuz davranan öğrencilerde az miktardadır ve iyi öğrencilerin öğrenmelerini de engeller (Seidman, 2005).

586

McLoughin (2005) öğretmenlerin, istenmeyen işaretleri elde ettiklerinde öğrenen başarısızlığının nedenlerini bulmaları beklenir. Bu gibi durumlarda, öğretmenler öğrencilerin yeteneklerine yönelik olumlu inançları korumak için dikkatli olmalıdır. Bu nedenle, öğrenen başarısızlığını dışsal, kontrol edilemeyen ve istikrarlı faktörlere atfetmemek önemlidir. Öğrencinin gelecekteki akademik sonuçları daha iyi elde edebilmesi için öğrencilerin kendilerinin daha sağlıklı ve olumlu atfetme fırsatına sahip olmaları için doğru olması gerekir. Öğretmenler, onun için gerekli olan bazı becerileri veya uygun stratejileri vurgulamış olabilir. Öğretmenler, öğrencilerin geliştirilmesi için ihtiyaç duydukları iç gücün farkında olmalarına yardımcı olmalı, öğrencileri bunları geliştirmenin etkili yollarını aramaya teşvik etmelidir (Akt: Yördem, 2016:59).

Sağlık Faktörü (Bedensel sağlık)

Görme, işitme kaybı, bulaşıcı hastalıklar gibi nedenler ders çalışmayı engellediği ve dikkat dağılmasına neden olduğu için başarısızlığa zemin oluşturur.

Okul Başarısızlığının Nedenleri

Okul Başarısızlığının nedenlerini ana hatlarıyla şu şekilde sıralayabiliriz:

1. Bireysel (Öğrenciden kaynaklanan) Nedenler

a. Zeka Yetersizliği

b. Fizyolojik Yetersizlikler

Sağlık Sorunları

Gereksinim Yoksunluğu

c. Ruhsal/Psikolojik Nedenler

Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu

Özgül Öğrenme Güçlüğü

Uyum Bozukluğu
Bunaltı/Kaygı Bozuklukları
Depresyon

2. Toplumsal Nedenler

- a. Aileden Kaynaklanan Nedenler
 - a.a. Aileye Bağlı Gereksinim Yoksunluğu ve Zorlanmalar
 - a.b. Ailenin Yanlış Adetleri
 - a.c. Dağılmış Aile Yapısı, Aile Fertlerinden Birinin Hastalığı veya Yakın Birinin Kaybedilmesi vb.
 - a.d Aile İçi Şiddet ve Baskı
 - a.e. Ailede İletişim Yoksunluğu ve İlgisizlik ... vb.
 - a.f. Ailenin Takındığı Yanlış Tutum ve Davranışlar
 - a.g. Ailenin Yüksek Beklentileri
 - a.h. Ailede Tahsile Gereken Önemin Verilmemesi
 - a.1. Ailenin Ekonomik Yetersizliği
- b. Okuldan Kaynaklanan Nedenler

3. Diğer Nedenler

- a. Ulaşım yetersizliği,
- b. Eğitim politikası,
- c. Zararlı alışkanlıklar (madde kullanımı vb.)
- d. Televizyon kültürü, (Televizyon izleme kültürünün özellikle aile ortamında yerleşmemiş olması),
- e. Çevresel faktörler ve dolayısıyla internet cafe gibi yerlerin öğrencilerde bağımlılık yapması, vb. şeklinde sınıflandırılmaktadır (Kocasinan RAM, 2014). Santroct'a (2004) göre, öğrenciler bazı durumlarda öğrenilmiş çaresizlik duygularını kazanabilirler. Öğrenilmiş çaresizlik öğrenenin başarıma beklentisinin düşük olması bir işi başaramayacağına, yapamayacağına dair koşullanmasıdır. Öğrenilmiş çaresizlik içinde bulunan öğrencilerde görülen belirgin davranışlar şunlardır:
 1. “Yapamam” derler,
 2. Öğretmenin açıklamalarını dinlemezler.
 3. Yardıma gereksinimleri olsa bile istemezler,
 4. Hiçbir şey yapmazlar [örneğin camdan dışarıyı seyrederek],
 5. Gerçekten çaba harcamadan, yanıtları rastgele verirler,
 6. Öğretmenin çabalarına kayıtsız kalırlar,
 7. Cesaretleri çok kolay kırılır,
 8. Öğretmenin sorularını yanıtlamada gönülsüz olurlar,
 9. İşten kaçmak için mazeretler uydurular.

YÖNTEM

Bu kısımda, araştırma modeli, evren ve örneklem, veri toplama araçları, verilerin toplanması, verilerin değerlendirilmesi yer almaktadır.

Araştırma Modeli

Araştırma Tunceli ili merkez Anadolu Teknik ve Meslek Liselerinde, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında öğrenimlerine devam eden öğrencilerin başarısızlık nedenleri, aile-okul- bireysel özellikler ve çevre faktörlerine bağlı olarak tarama modeli kullanılmak suretiyle belirlenmeye çalışılmıştır. Başarısızlık nedenleri anketi Tunceli ili merkez Mesleki Teknik ve Anadolu lisesinde Başarısızlık sorunu yaşayan ya da Okul rehberlik servisinin ihtiyaç duyduğu öğrencilere uygulanmıştır. Çalışmada, tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini; Tunceli ili merkez Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Halide Edip Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, İbn-i Sina Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, İsmet İnönü Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ve Namık Kemal Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde, 2016-2017 eğitim-öğretim yılında öğrenimlerine devam eden son sınıf öğrencilerinden toplam 1009 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise bu öğrencilerden başarısızlığı tespit edilen ve okul rehberlik servislerine “başarısızlık nedeni” ile danışmaya gelen 185 öğrenci oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada psikolojik danışma ve rehberlik alanında kullanılan “başarısızlık nedenleri anketlerinin” ve bu konuyla ilgili daha önce yapılan araştırmalarda kullanılan Başarısızlık Nedenleri Anketi” kullanılmıştır. Ayrıca, okul müdürleri ile de telefon görüşmesi yapılarak bu konuda bilgi alınmıştır.

Verilerin Toplanması

Tunceli merkez Anadolu Teknik ve Meslek Lisesi öğrencilerine uygulanan anketler, Tunceli Rehberlik ve Araştırma Merkezi (RAM) Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Bölümünün koordinasyonunda Okul Rehberlik uzmanları tarafından uygulanmıştır.

Verilerin Değerlendirilmesi

Maddelerin analiz edilmesinde frekans (f), yüzde (%) kullanılmıştır. Anket maddeleri aşağıdaki bölüm başlıklarına göre değerlendirilmiştir.

BULGULAR VE YORUMLAR

Tunceli merkez Anadolu Teknik ve Meslek Lisesi öğrencilerinin başarısızlık nedenlerine ilişkin olarak en çok işaretledikleri ilk beş madde ve buna ilişkin yorumlar aşağıda verilmiştir.

Tablo 1: 9. Sınıf öğrencilerinin en çok başarısızlık nedeni olarak işaretledikleri ilk beş madde

Sıra no	Anket no	Anket maddeleri	%
1	17. madde	Çalıştığım halde yapamıyorum	%36
2	1. madde	Ailemden ayrı oluşum yüzünden (ayrı, boşanmış, pansiyon, yurt, vb.)	%30
3	25. madde	İyi ders çalışma yöntemlerini bilmediğimden	%27
4	14. madde	Sınavlarda çok heyecanlandığımdan	%26
5	21. madde	Ders programında zor derslerin üst üste gelmesinden	%24

Tablo 1’de görüldüğü gibi, 9. Sınıf öğrencilerinden, en çoğu (1. Sırada) (%36) “çalıştığım halde yapamıyorum” maddesini işaretlemişlerdir. Bu durum, aslında 3. Madde ile de ilişki bir durumdur. Öğrenciler planlı, programlı ve günlük çalışmamaktalar, sadece sınav öncesi çalışmaktadırlar. Neticede ise istenen başarı elde edilememektedir.

2. sırada, “Ailemden ayrı oluşum nedeniyle” (%30) maddesini işaretlemişlerdir. Başarısız öğrencilerin boşanmış aile çocukları oldukları, ailelerinden uzakta kalmalarından dolayı yeterince aile desteği yani sosyal destek alamamaları ve bu destekten mahrum kalmaları başarısızlığa yol açmaktadır.

3. sırada, “İyi ders çalışma yöntemlerini bilmediğimden” (%27) maddesini işaretlemişlerdir. Aslında bu maddede 1. Madde ile ilişkili bir durumdur. Öğrenciler, planlı, verimli ve günlük ders çalışma

yöntemlerini bilememektedir. Neticede, biriken ders ve konular öğrencide can sıkıntısı ve bıkkınlık meydana getirmektedir. Sonuç, ise başarısızlık olarak ortaya çıkmaktadır.

4. sırada, “Sınavlarda çok heyecanlandığımdan” (%26) maddesini işaretlemişlerdir. Bu durum, kız öğrencilerde daha yaygındır. Kızlarda daha yüksek olmasının nedenini, biyolojik nedenlere bağlayabiliriz. Diğer bir neden ise, öğrenciler, derse ve konuya hakim olamayınca, sınavlarda tedirgin oluyorlar, strese giriyorlar, başarısız olacakları düşüncesi ile paniğe kapılıyorlar.

5. sırada ise, “Ders programında zor derslerin üst üste gelmesinden” (%24) maddesini işaretlemişlerdir. Liselerde, sosyal, kültürel ve sportif etkinlikler yeterli düzeyde değil. Günlük 7-8 saat klasik ders konmaktadır. Beden Eğitimi, Müzik, vb gibi dersler ise haftada 1 saattir. Bu durumlar, öğrencilerde ister istemez yorgunluk, can sıkıntısı, bıkkınlık vb. gibi durumlara yol açmaktadır. Neticede, öğrencilerde başarısızlık olarak kendini göstermektedir.

Tablo 2: 10. sınıf öğrencilerinin en çok başarısızlık nedeni olarak işaretledikleri ilk beş madde

Sıra no	Anket no	Anket maddeleri	%
1	17. madde	Çalıştığım halde yapamıyorum	%36
2	22. madde	Ön bilgilerim yetersiz	%21
3	1. ve 11. maddeler	Ailemden ayrı oluşum yüzünden; başaramayacağım derslere çalışmak istemeyişimden	%15
4	14. ve 25. maddeler	Sınavlarda çok heyecanlandığımdan; ders dışı konularla çok fazla ilgilendiğimden	%14
5	5. 8. ve 9. maddeler	Ailemin sürekli ders çalış demesinden bıktığımdan; iyi ders çalışma yöntemlerini bilmediğimden; bazı derslere karşı yeteneğim olmadığından	%12

Tablo 2’de görüldüğü gibi, 10. sınıf öğrencilerinden, en çoğu (1. Sırada) (%36) “çalıştığım halde yapamıyorum” maddesini işaretlemişlerdir. Bu madde 9. Sınıflar ile aynıdır.

2. sırada, “Ön bilgilerim yetersiz” (%21) maddesini işaretlemişlerdir. Bu durumun nedeni, öğrenci sınıf geçme amacıyla ders çalıştığından konuları derinlemesine kavrayamamaktadır. 10. Sınıfa geçtiğinde yeni konuları anlamakta güçlük yaşamaktadırlar. Örneğin, bir öğrenci dört işlemi bilmiyorsa, olasılık, vb. konuları da anlamaması olağandır.

3. sırada, “Ailemden ayrı oluşum yüzünden; başaramayacağım derslere çalışmak istemeyişimden ” (%15) maddelerini işaretlemişlerdir. Aileden ayrı oluş, 9. Sınıflarda 2. Sırada işaretlenmiştir. Burada, 9. Sınıflardan farklı olarak, 10. Sınıflarda, “başaramayacağım derslere çalışmak istemeyişimden” maddesi de görülmektedir. Bu durumun nedeni, “öğrenilmiş çaresizliktir”. Matematik, yabancı dil, vb. dersleri öğrenememenin nedeni olarak bunu söyleyebiliriz. Yani, öğrenciler bazı dersleri yapamayacağına, başaramayacağına, koşullanmıştır.

4. sırada, “Sınavlarda çok heyecanlandığımdan” ve “ders dışı konulara fazla zaman ayırdığımdan” (%14) maddelerini işaretlemişlerdir. “Sınavlarda heyecanlanmak” maddesi, 9. Sınıf öğrencileri ile benzerlik taşımaktadır. 9. Sınıflardan farklı olarak, 10. Sınıf öğrencileri, “ders dışı konulara fazla zaman ayırdığımdan” maddesini işaretlemişlerdir. Bunun en önemli nedeni, öğrencilerin, teknolojiye olan aşırı bağımlılıklarını söyleyebiliriz. Öğrenciler, telefonda, sosyal medyada ve internet salonlarında oldukça fazla zaman geçirmektedirler.

5. sırada ise, “Ailemin sürekli ders çalış demesinden bıktığımdan”; “iyi ders çalışma yöntemlerini bilmediğimden”; “bazı derslere karşı yeteneğim olmadığından” maddelerini işaretlemişlerdir. 9. Sınıflardan farklı olarak, 10. Sınıf öğrencileri burada, “Ailelerinin sürekli ders çalış demesinden bıktıkları” maddesini işaretlemişlerdir. “Ailelerde ne yazık ki bu durum çok belirgindir. Kendileri bir sayfa kitap okumayıp, TV dizilerinin bağımlısı olmuş aileler, çocuklarına sürekli ders çalış diye baskı yapıyorlar. Bu durumda, öğrencilerde bazı sorunlara yol açmaktadır. “İyi ders çalışma yöntemlerini bilmemek” maddesi de 9. Sınıflarla benzerlik göstermektedir. “Bazı derslere karşı yeteneğim olmadığından” maddesi de, 3. Sıradaki , başaramayacağım derslere çalışmak istemeyişimden” maddesi ile ilişkili bir durumdur. Burada, temel sorun eğitim sisteminden kaynaklanıyor. Gereksiz dersler müfredattan ayıklanır ve öğrenciler ilgi ve yetenekleri doğrultusunda bir eğitime tabi tutulursa daha sağlıklı sonuçlar ortaya çıkacaktır.

Bunların haricinde Tunceli ili merkez Anadolu Meslek ve Teknik Liselerin müdürleri ile telefonda görüşme neticesinde, “Okul idarecileri olarak, sizce öğrenci başarısızlığının nedenleri ne olabilir” sorusuna şu cevapları verdikleri görülmüştür:

- Okul başarısını belirleyen önemli bir etken de Devamsızlık sorunu oluşturmaktadır. Devamsızlık nedenleri ise; bir takım aile sorunları yüzünden, sağlık nedenlerinden dolayı ve moral bozukluğu nedeni ile devamsızlık yapılmaktadır.
- Anadolu Meslek ve Teknik Liselerine TEOG’dan düşük puan alan öğrencilerin gelmesi.
- Öğrencilerin geleceğe yönelik olumlu bir beklentilerinin olmaması. Bu bölümü bitirdiğimiz zaman zaten üniversiteye gidemeyeceğiz, sanayide çalışacağız, vb. gibi düşüncelere sahip olmaları.
- Başarılı öğrencilerin il dışında başka okullara gitmeleri, vb. gibi nedenlere bağlanmışlardır.
- Aileden kaynaklı nedenler: öğrencinin aile ortamının öğrencinin eğitim gördüğü okula yönelik bakış açısı (velinin gözünde eğitim gördüğü okulun değersizleştirilmesi) anne babanın çocuk yetiştirme tarzları, eğitim düzeyleri, aile bütünlüğünün korunamaması, çocuğa karşı baskıcı ve sürekli kontrol altında tutma arzusu, ailenin çocuğa karşı ilgisiz kalması gibi nedenleri içermektedir. Sağlık sorunlarından kaynaklı nedenler; öğrencilerin fizyolojik, psikolojik sağlığı öğrenme üzerinde oldukça önem taşımaktadır.

SONUÇ

Yapılan araştırmalar göstermektedir ki; öğrencilerin başarı nedenleri ile başarı beklentileri arasında yakın ilişkiler vardır. Bu konuda ülkemizde yapılan çalışmalardan bazılarını bakacak olursak; Cengiz ve Uzoğlu’nun (2012:396) öğretmenler üzerinde yaptığı araştırmanın bulgularına göre, öğretmenler, velilerin ilgisizliğinin, önyargıların ve öğrencilerin kayıtsızlığının, ders saatlerinin yetersiz kalmasının, okulun ve çevrenin başarısızlığa neden olduğunu belirttiler. Elde edilen bir başka sonuç da, öğrencilerin hazırlanmadan derslere girmesi ve bu nedenle arzulanan başarıyı elde edememesidir. Yördem’in (2016) öğrenciler üzerinde yaptığı araştırma bulgularına göre, Başarılı öğrenciler, başarılarını çoğunlukla içsel, kontrol edilebilir nedenlere atfederken, başarısız olduğunu ifade eden öğrenciler ise çoğunlukla dışsal, kontrol edilemez ve kalıcı nedenlere atfetmişlerdir. Buna göre şans faktörü öğrencilerin atıflarında yer bulmazken, ilgi ve çaba faktörü en çok başvurulan atıflar olmuştur. Bu iki faktörü takip eden yüklenme ise öğretmen faktörü olmuştur. Cinsiyet değişkeninin yüklemeler üzerinde önemli bir etkiye sahip olmadığı görülmüştür. Duran (2015) öğrencilerin başarı ve başarı nedensellik özelliklerini araştırdığı araştırmanın bulgularına göre, araştırmaya dahil olan katılımcılarının başarı sonuçlarını dış ve kontrol edilemez nedenlerle açıklama eğilimi gösterdiğini ortaya koymuştur. Yüksek başarı sağlayıcıların düşük öğrenim gören meslektaşlarından daha içsel, istikrarlı ve kontrol edilebilir atıflar gösterdikleri ortaya çıkmıştır. Daha yüksek öz-yeterlik inançlarına sahip öğrencilerin, öz-yeterlik inançları daha düşük olan iç ve kontrol edilebilir nedenlerden daha fazla olduğu görülmüştür. Taşdemir ve Taşdemir’in (2010:495) yaptığı araştırmanın bulgularına göre, öğrencilerin derslere ayırdıkları zaman, öğretmeni anlamaya dönük çabaları ve derslere etkin katılmak için neler yaptıkları konusunda isteklilik durumları ile ilgili olarak düşük başarılı öğrencilerin öğretmeni dinlemeye ayırdığı zamanın genelde kısa süreli olduğu ve bu sürede de genellikle fazla istekli görülmedikleri belirlenmiştir. Buna karşın başarılı öğrencilerin derslerde öğretmeni dinlemeye ayırdıkları zaman daha uzun sürelidir. Ayrıca düşük başarılı öğrencilerin derslerde ders dışı konularla

ilgilenip, kendilerini bunlarla meşgul etmelerine karşın, başarılı öğrenciler derse daha etkin katılmışlardır. Başarısızlık ile ilgili *dikkatsiz, isteksiz, uyarı, zaman ve cevap vermeme* ana kavramları ortaya çıkarken, başarılı öğrenciler de eşdizimsel olarak *aktif dinleyici, soru sorma, istek, dikkat, sorgulama, soru sorma, düşünme ve etkin katılım* kavramları ön plana çıkmaktadır. Nazlı (2009), Yavuzer (2010), Erden, (2001), Kasatura (1991), Elmacıoğlu (1998), Cüceoğlu (2006) ve Dam'a (2008) göre, okul başarısızlığının aileden kaynaklı bir nedenleri, gerçek dışı aşırı istekleri olan anne babalar, anne-babanın eğitim durumu, sosyo-ekonomik durumu, aile içi ilişkiler, boşanma, aile üyelerinden birinin ölümü, anne-babanın çocuğa karşı tutumları, anne-babanın okula karşı tutumları ve okul başarısı beklentileri, bireyin ders çalışma ortamı gibi hususlar okul başarısını etkilemektedir. Öğrencilerin %42 gibi büyük bir çoğunluğu başarısızlıklarını aileden kaynaklanan nedenlere bağlamışlardır Bozkurt'a (1998) göre, öğrencilerinin okul başarısızlıklarının altında yatan, depresyonla ilişkili otomatik düşünce kalıpları" konusunda yapmış olduğu araştırma bulgularına göre, lise öğrencilerinde, akademik başarı ile olumsuz otomatik düşünme, depresyon ve kaygı ile anlamlı ilişkiler ortaya çıkmıştır. Bu çalışmaların bulguları, da bizim yapmış olduğumuz bulgularla da büyük ölçüde benzerlik göstermektedir.

Yurt dışında yapılmış olan çalışmalara baktığımızda; Newman ve Stevenson (1990), Boruchovitch (2004) ve Swinton, Kurtz-Costes, Rowley ve Okeke-Adeyanju'da (2011) yapılan çalışmalarda başarısızlık ve başarı durumları için toplumsal cinsiyete bağlı farklılıklar üzerine araştırma yapmışlardır. Boruchovitch'a (2004) göre, her iki cinsiyetin öğrenme çıktıları için atıflarda az farklılıkları olduğu ortaya çıkmıştır. Erkekler hem başarılarını hem de başarısızlık deneyimlerini kadınlara göre açıklamak için daha dışsaldı. Öte yandan, Newman ve Stevenson (1990), kızların, sonuçların, test performansı için gerekli spesifik becerilerin ustalığı ile örtüşme olasılığının erkeklerden daha yüksek olduğunu bulmuşlardır ki bu sadece bu çalışmada atıf yapılan benzersiz bir atıftır. Swinton, Kurtz-Costes, Rowley ve Okeke-Adeyanju'ya (2011) göre araştırmaya katılan öğrenciler, matematik başarısını yeteneklerle ilgili faktörlere atfetmişlerdir (Akt: Yördem, 2016:56). xEggen ve Kauchak'a (1999) göre, düşük başarılı öğrencilerin kendi kendilerine çalışmak için ayırdıkları zamanın genelde çok kısıtlı olduğu ve aynı zamanda da kendi kendilerine çalışmaya çok fazla eğilimli olmadıkları gözlenmiştir. Başarılı öğrencilerin ise kendi kendilerine çalışmaya ayırdıkları zamanları daha fazladır ve bu süreyi derslerine destek amaçlı etkinliklerle gerçekleştirmektedirler. Başarısızlık ile ilişki olarak *gayretsiz, boş verme, baştan savma ve zorunlu*, başarı ile ilişkili olarak da *araştırma, fedakârlık, istek, merak ve bireysel çalışma* kavramları oluşmuştur. Araştırmalar, sağlıklı tutumlar içeren bir yaşam tarzının, birçok sağlık problemini önlediğini, buna karşın sağlıksız yaşam tarzının benlik saygısının azalması, depresyon, kalp, kanser hastalıkları, anksiyetenin artması gibi bir çok fiziksel ve ruhsal bozukluklara yol açtığı görülmektedir (Clark ve Hovanitz, 1989; Jampol, 1989; Cheng ve Lam, 1997; akt: Doğan, 2008). Ayrıca, bu durum aile içi sorunların olduğunu göstermektedir.

Diğer taraftan okul-aile işbirliğinin etkili bir biçimde sürdürülmesi bireyin okul başarısı ve kişilik gelişimi açısından pozitif sonuçlar doğuracaktır. Çocukların ayrılık veya boşanmaya bağlı doğal tepkileri saldırganlık ve okul başarısızlığı olduğundan, çocukların bu duyguları ile başa çıkmak için ebeveynler düzenli olarak öğretmenlerle iletişim halinde olmalıdır. Öğretim programının geliştirilmesi ve değiştirilmesi sürecinde, en önemli faktörlerden biri, öğretmenlerin program hakkındaki görüşleri dikkate alınarak, öğretim programının güvenilir olmasını ve öğrencilerin başarısını etkileyecek olmasını sağlamaktır (Güneş, Dilek, Hoplan & Güneş, 2012).

ÖNERİLER

- Öğrencilerin başarısı, bilinçli aile ortamına bağlıdır. Böylece, okul idareleri, çeşitli amaçlarla düzenli olarak öğrencilerin aileleriyle iletişim halinde olmalıdır (Cengiz ve Uzoğlu, 2012:397).
- Aile katılımı, öğrencilerin okul başarısına etki eden en önemli etmenlerden biridir. Öğrencilerin okul başarısı sadece okulda öğretmen-öğrenci etkileşimi sonucunda gerçekleşmemektedir. Ebeveynler de çocuklarına okuldaki etkinlikleri tamamlayıcı nitelikte çok önemli katkılar sunabilirler (Aslanargun, 2007:119).
- Bireyin motivasyonunu destekleyici davranılmalıdır. Genellikle başarısız çocuk, motivasyonu eksik olan çocuktur (Kim, 1998).
- Öğrenci, başarı ya da başarısızlığını değerlendirirken kendini merkeze almalıdır (Fidan, 1996).
- Okul temelli önleme çalışmalarının yapılması daha anlamlı ve etkili görünmektedir. (Yıldırım ve Ergene, 2001).
- Etkili okuldaki öğretimin veli, yönetici, öğretmen vs. tüm ilgililerin koordineli ve etkili çabalarının ortak ürünü olduğu ileri sürülmektedir. Veli katılımı, öğrencilerin akademik başarısını gerçekleştirebilmek için okuldaki öğrenimi tamamlayıcı ve destekleyici bir faktör olarak daima dikkate alınmalıdır (Balcı, 1988).
- Öğrencilerin akademik başarılarının artırılması için, okul yöneticileri ve öğretmenleri tarafından öğrenci ve velilerin bilinçlendirme çalışması yapılmalıdır.
- Dikkat dağınıklığı sorunu yaşayan öğrenciler tespit edilip gerekli önleyici tedbirler alınması gerekmektedir.
- Öğrencilere gördükleri eğitim – öğretimi zorunluluk algısı ile değil görev algısı bilinci oluşturulmalıdır.
- Ders işleme teknikleri öğrencilerin ilgi ve altyapı seviyelerine göre müfredat şekillendirilmesi yapılmalıdır.
- Öğrencilerin boş zamanlarını okulda değerlendirebilmeleri için sosyal ve sportif etkinliklerin sayısı artırılmalıdır.
- Öğrencilerin eğitim gördüğü Okulu hakkında farkındalık çalışması yapılmalıdır.
- Mesleki teknik ve Anadolu liselerinin kuruluş amaçları hakkında genel bilinçlendirme yapılabilir.
- Eğitim gördüğü okulu benimsemesi önem arz etmektedir.
- Mesleki Teknik Anadolu liselerinde farklı alanlarda eğitim gören öğrencilerin mezun olduktan sonra bitirdiği alana yönelik istihdam sağlayıcı (fabrika vb) kurumların sayısı artırılmalıdır.
- Mezun olduktan sonra ara eleman özelliklerinden dolayı ücret düşüklüğü gibi nedenlerden dolayı farklı illere gitmek istemeyip alanı dışında farklı iş arayışları içerisinde olmalarını engelleyici tedbirler alınmalıdır.

KAYNAKÇA

- Aslanargun, E. & Bozkurt, S. (2012). Okul Müdürlerinin Okul Yönetiminde Karşılaştığı Sorunlar. *Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 11 (2), 349-368.
- Aslanargun, E. (2007). Okul-Aile İşbirliği ve Öğrenci Başarısı Üzerine Bir Tarama Çalışma. *Sosyal Bilimler Dergisi*, sayı, 18, 119-135.
- Balcı, A. (1988). Etkili Okul. *Eğitim ve Bilim Dergisi*, sayı, 70, 21-30.
- Baltaş, A. (2001). Ana-Baba Okulu. (9. Baskı). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Başaran, İ.E. (1993). *Türk Eğitim Sistemi*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.
- Binbaşıoğlu, C. (1992). *Eğitim Psikolojisi*. (8. Baskı). Ankara: Binbaşıoğlu Yayınevi.
- Bozkurt, N. (1998). Lise Öğrencilerinin Okul Başarısızlıklarının Altında Yatan, Depresyonla İlişkili Otomatik Düşünce Kalıpları. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Cengiz, E. ve Uzoğlu, M. (2012). Reasons of Failure in Science and Technology Lesson and Pro-posals for Solving According to Teachers. *Erzincan University Journal of Education Faculty* 14 (2), 393-399.
- Cüceoğlu, D. (2006). *Başarıya Götüren Aile*. Sınav Döneminde Ana Babalık. (1. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Coşkun, S. ve Bebiş, H. (2014). Şiddetin Okul Sağlığına Etkisi ve Hemşirelik. *Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi*, 3(1), 15-23.

- Dam, H. (2008). Öğrencinin Okul Başarısında Aile Faktörü. *Hitit Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 7 (14), 75-99.
- Deniz, M. E. (2007). Eğitim Psikolojisinin İçeriği. (Ed., M. Engin Deniz). *Eğitim Psikolojisi*. Ankara: Maya Akademi Yayın Dağıtım Eğitim Danışmanlık, 2-22.
- Deniz, M. E. (2010). Kişisel Rehberlik. (Ed., M. Engin Deniz). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: Maya Akademi Yayın Dağıtım Eğitim Danışmanlık, 117-137.
- Doğan, T. (2008). Psikolojik Belirtilerin Yordayıcısı Olarak Sosyal Destek ve İyi Hali. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2, 30.
- Duran, Ö. (2015). Causal Attributions and Self-efficacy Beliefs of EFL Learners at Mersin University English Preparatory School. (Unpublished Master Thesi). Institute of Social Sciences Çukurova University, Mersin.
- Elmacıoğlu, T. (1998). *Başarıda Aile Faktörü*. İstanbul: Hayat Yayınları.
- Erden, M. (2001). *Sınıf Yönetimi*. İstanbul: Alkım Yayınları.
- Fidan, N. (1996). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: Alkım Kitapçılık Yayıncılık.
- Güneş, T., Güneş, M.H., & Çelikler, D. (2006). Fen bilgisi öğretmenliği programı biyoloji II ders konularının öğretilmesinde kavram haritası kullanımının öğrenci başarısı üzerine etkileri. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 39-49.
- Gümüş, İ. & Kurt, M. & Ermurat, D. G. & Örbay, E. F. (2011). Anne-Baba Tutumu ve Okul Başarısına Etkisi. *Ekev Akademi Dergisi*, sayı: 47.
- Kasatura, İ. (1991). *Okul Başarısından Hayat Başarısına*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Kim, S. H. (1998). *Kendinizi ve Başkalarını Motive Etmenin 1001 Yolu*. (Çev., H. Aydın. (2. Baskı). İstanbul: Timaş Yayınları.
- Kocasinan Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü. *Okul Başarısızlığı ve Nedenleri*. (Ed., M. Işıkgöz). Araştırma Bülteni, 1, Yayın no, 4, Ağustos 2014.
- MEB. (1973). *Cumhuriyetin 50. Yılında Milli Eğitimimiz*. İstanbul: MEB.
- MEB. (1974). 9. Milli Eğitim Şurasınca Kabul Edilen Kararlar Türk Eğitim Sistemini Düzenleyen Genel Esaslar. *Mesleki ve Teknik Öğretim, Dergisi*, sayı, 260, 40-44.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürlüğü. *İlköğretim ve Ortaöğretim Kurumları Sınıf Rehberlik Programı*. Ankara, 2006.
- MEB (Milli Eğitim Bakanlığı). *İlköğretimde Yönelme Yönergesi*. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. 2552 Sayılı Tebliğler Dergisi, Eylül-2003.
- Nazlı, S. (2009). *Aile Danışmanlığı*. (5. Baskı). Ankara: Anı yayıncılık.
- Oğuzkan, A. F. (1981). *Eğitim Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Özden, Y. (2004). *Sınıf Yönetimi*. (4. Baskı). (Ed., Emin Karip). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Özkal, N. ve Çetingöz, D. (2005). Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Öğrenme Stratejileri ve Başarı Güdüsü Arasındaki İlişkiler. *Qafqaz Üniversitesi Dergisi*, sayı, 15.
- Santrock, J. W. (2004). *Educational Psychology*. New York: The McGraw - Hill Companies.
- Seidman, A., (2005). The Learning Killer: Disruptive Student Behavior in the Classroom. *Reading Improvement*, 42(1), 40.
- Sorgun RAM (Rehberlik ve Araştırma Merkezi). *Başarısızlık Nedenleri Anketi Sonuç Değerlendirme*. (Haz., E. Soydaş ve Z. Bayraker). Sorgun, 2006.
- T.C. Resmi Gazete, 17.04. 2001 Tarih ve 24376 sayılı.
- Taşdemir, M. ve Taşdemir, A. (2010). Okullarda Başarı ve Başarısızlık Olgusu: Tipik Öğrenci Davranışları Yönüyle Bir Durum Araştırması, *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 23 (2), 471-503.
- Williams, M. ve Burden, R.L. (1997). *Psychology for Language Teachers: A Social Constructivist Approach*. Cambridge University Press, UK.
- Yavuzer, H. (2010). *Ana- Baba ve Çocuk*. (21. Basım). İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Yavuzer, H. (1983). Okulda Başarısızlık. *Aile ve Çocuk Dergisi*, sayı, 3, İstanbul: Ak Yayınları.
- Yıldırım, I. Ve Ergene, T. (2001). *Psikolojik Danışmanlara Yeterlik Kazandırmaları Açısından Türkiye'deki Psikolojik Danışma ve Rehberlik Lisans Programları*. VI. Türk PDR Kongresinde sunulan bildiri, 3-5 Eylül 2001. ODT, Ankara.
- Yördem, A. (2016). An Investigation into the School Students' Attributions for Success and Failure in an EFL Context: The Case of a State University in Turkey. (Unpublished Doctoral Thesis). Canakkale Onsekiz Mart University Institute of Educational Sciences.